

Het Nationaal Hooronderzoek: een update en plannen voor de toekomst

TEKST & BEELD: Mariska Stam en Sophia Kramer

In HOREN Magazine werd bijna vier jaar geleden aandacht besteed aan de Nationale Studie naar Horen (NL-SH) van het VUmc. Sophia Kramer is nog steeds de projectleider van dit landelijke onderzoek en Mariska Stam is momenteel de uitvoerend onderzoeker. Wat zijn de vorderingen van deze studie naar de gevolgen van hoorproblemen in het dagelijks leven? En wat kan de slechthorende met de resultaten? In dit artikel bespreken Mariska Stam en Sophia Kramer deze onderwerpen. Horen en gehoord worden, dat wil immers iedereen.

Sinds 2006 onderzoekt de afdeling KNO/Audiologie van het VU Medisch Centrum in Amsterdam met behulp van de Nationale Longitudinale Studie naar Horen (www.hooronderzoek.nl) de gevolgen van hoorproblemen op allerlei gebieden die belangrijk zijn in het dagelijks leven. Het Hooronderzoek is een wetenschappelijke studie waar inmiddels meer dan 2500 mensen tussen 18 en 70 jaar uit heel Nederland aan meedoen. Wat houdt deelname in? Via internet doen deelnemers een hoortest. Hier kun je testen in hoeverre je cijfers in achtergrondruis kunt verstaan. Daarna vullen de deelnemers onze uitgebreide vragenlijst in waarin tal van onderwerpen aan de orde komen, zoals bijvoorbeeld (mentale) gezondheid, werksituatie, zorg- en medicijngebruik. Kortom, de database van het Hooronderzoek zit boordevol interessante informatie.

Van wetenschap naar praktijk

Het doel van ons wetenschappelijk onderzoek is om vraagstukken systematisch te onderzoeken, aanbevelingen te doen en uiteindelijk deze resultaten tot in de praktijk door te laten dringen. Dit proces gaat met kleine stapjes. Uit het proefschrift van Janneke Nàchtegaal (2010) bleek dat slechthorenden onder andere vaker psychosociale problemen (meer stress, meer eenzaamheid) en een hogere herstelbehoefte (meer vermoeidheidsverschijnselen) na het werk rapporteren. De resultaten uit dit proefschrift zijn nationaal en internationaal met veel interesse ontvangen. Met andere wetenschappers, audiologen, audiciens, kno-artsen en beleidsmedewerkers hebben wij veel gediscussieerd over de uitkomsten. Dat de gevolgen van slechthorendheid in het

dagelijks leven wereldwijd veel aandacht krijgen, blijkt wel uit het feit dat de NL-SH publicaties vaak gelezen worden. Zo was het artikel waarin beschreven stond dat slechthorenden die weinig sociale steun van hun collega's en leiding-

5 redenen om mee te doen aan het VUmc Hooronderzoek

- ① Test uw gehoor
- ② Help de gevolgen van hoorproblemen in kaart te brengen
- ③ Draag bij aan een uniek landelijk onderzoek naar gehoor
- ④ Monitor uw gehoor over een lange periode
- ⑤ Meedoen is eenvoudig en kost weinig tijd

Bent u tussen 18 en 70 jaar en wilt u meedoen? Ga naar www.hooronderzoek.nl, doe de online hoortest en vul de online vragenlijst in!

Door onderzoek weten we meer, doe ook mee!

Onderzoeksters Sophia Kramer en Mariska Stam zullen dit jaar beginnen met het analyseren van interessante data over wat slechthorendheid met je doet op de lange termijn.

gevende op het werk ervaren ook ervaren dat ze daardoor minder goed presteren, vorig jaar februari zelfs de meest gelezen publicatie van een vooraanstaand wetenschappelijk tijdschrift (*Ear & Hearing*, 33, 2012). Dit geeft aan dat het onderwerp leeft onder hoorprofessionals. Dit zijn belangrijke feiten, want die vergroten de kans dat er op den duur ook wat gaat verbeteren in het beleid voor slechthorenden.

Ook in ons eigen land worden de resultaten van het Hooronderzoek op verschillende manieren gebruikt. Zo heeft het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) de resultaten van de NL-SH studie opgenomen in het Nationaal Kompas Volksgezondheid. Deze website (www.nationaalkompas.nl) biedt onafhankelijke en wetenschappelijke informatie over volksgezondheid en deze kennis is voor iedereen toegankelijk. Daarnaast vinden wij het belangrijk dat zorgverleners, zoals de huisarts, op de hoogte raken van de nieuwste resultaten op het gebied van de gevolgen van slechthorendheid. Daarom hebben wij mee-geschreven aan een bijscholingsboekje voor huisartsen over (h)oren dat in 2012 is verschenen. In de huisartsenpraktijk zijn immers veel mensen, vooral veel ouderen, die een hoorprobleem hebben en daarbij beperkingen kunnen ervaren. Onze boodschap aan huisartsen is dat zorg verlenen aan een slechthorende patiënt meer is dan alleen het aanmeten van een hoortoestel. Het is ook nodig om naar de gevolgen te

kijken, bijvoorbeeld het ontstaan van eenzame of depressieve gevoelens of vermoeidheid na het werk. We weten van een hoorcoach dat zij de NL-SH resultaten over herstelbehoefte na het werk meeneemt als zij slechthorende werknemers en professionals traint en begeleidt.

Tot slot zijn onze resultaten over een hogere herstelbehoefte bij slechthorenden reden geweest om deze maat als uitkomst te nemen in een andere wetenschappelijke studie. Dat is de Gehoor en Arbeid studie waarin de (kosten)effectiviteit van het arbo-audiologisch spreekuur wordt onderzocht. Op basis van de NL-SH resultaten is besloten om primair te kijken naar het effect van het spreekuur op herstelbehoefte. VUmc zoekt overigens nog steeds slechthorende werkenden die problemen op het werk ervaren en die mee willen doen aan de Gehoor en Arbeid studie. Een oproep om aan deze studie mee te doen, staat ook op NVVS-website.

Nieuwe resultaten

In het verleden (proefschrift Janneke Nachtegaal) zijn we dieper ingegaan op de gevolgen van slechthorendheid op het gebied van psychosociale gezondheid, herstelbehoefte na het werk, werkproductiviteit en zorggebruik. Momenteel zijn we met twee nieuwe deelonderzoeken bezig. Ze zijn bijna afgerond. De eerste gaat over gehoor en arbeidsparticipatie en de tweede over chronische aandoeningen in com-

binatie met slechthorendheid. De resultaten zijn beschreven in twee artikelen die we onlangs hebben opgestuurd hebben naar internationale wetenschappelijke tijdschriften.

In het eerste deelonderzoek hebben wij onderzocht of slechthorenden minder vaak betaald werk hadden in vergelijking met slechthorenden. Ook keken we naar vrijwilligerswerk en het doen van huishoudelijk werk. Wat zijn de belangrijkste uitkomsten? Slechthorende deelnemers hebben minder vaak betaald werk of zijn minder vaak student en zij waren juist vaker op zoek naar werk of (deels) arbeidsongeschikt dan mensen met een goed gehoor. Al met al suggereren deze bevindingen dat aandacht voor het aan het werk helpen én houden van mensen met hoorproblemen geen overbodige luxe is in de (audiologische) praktijk.

Mensen, en vooral ouderen, hebben vaak meerdere chronische aandoeningen naast elkaar. De vraag is of slechthorenden vaker chronische aandoeningen hebben dan goedhorenden. En zijn er ziekten die samenhangen met gehoorverlies? Deze onderzoeksvragen stonden centraal in het tweede deelonderzoek. In de NL-SH vragen we naar het voorkomen van 27 chronische aandoeningen. Deelnemers vullen dan bijvoorbeeld in of zij diabetes, een hoge bloeddruk of gewrichtsslijtage hebben en deze gegevens linken wij aan de scores op de hoortest. De resultaten wijzen erop dat slechthorenden vaker en meer chronische aandoeningen rapporteren dan goedhorenden. Ook blijken diabetes en een slecht gehoor aan elkaar gerelateerd te zijn, net als 'duizeligheid met vallen' en een slecht gehoor. Dit is een interessant gegeven. We weten alleen nog niet of diabetes slechthorendheid veroorzaakt of dat er bijvoorbeeld een gemeenschappelijke erfelijke factor aan beide ten grondslag ligt (zie kader). Of is het gebruik van medicijnen de oorzaak van gehoorverlies bij diabetes patiënten? Dit is een onderwerp om verder te onderzoeken. Omdat we aan al onze deelnemers gevraagd hebben welke medicijnen ze gebruiken en hoe vaak, hebben we deze informatie beschikbaar in ons databestand. Binnenkort starten er twee stagiaires van gezondheidswetenschappen die gaan kijken naar deze gegevens. Binnenkort dus meer hierover.

Minder gaan horen, wat doet het met je op de lange termijn?

Uit het proefschrift van Janneke Nachtegaal blijkt dus dat minder goed horen samenhangt met het hebben van meer psychosociale problemen. Maar hangt een verandering in gehoor ook samen met een verandering in psychosociale gezondheid (bijvoorbeeld meer depressieve klachten)? Een bijzonder en uniek aspect van het Hooronderzoek is dat wij onze deelnemers volgen over een langere periode. Zo kunnen wij hun gehoorstatus monitoren en de gevolgen van

veranderingen in het gehoor voor het dagelijks leven meten. Eind 2011 is de herhaalmeting van het Hooronderzoek van start gegaan. Het merendeel van onze deelnemers die hiervoor zijn uitgenodigd, heeft tot nu toe onze herhaalvragenlijst na vijf jaar weer ingevuld. Daar zijn we ontzettend blij mee en we bedanken al die deelnemers nog eens hartelijk. Dit jaar zullen wij beginnen met het analyseren van deze interessante data.

Online Hooronderzoek zoekt nog meer deelnemers

Om de gevolgen van slechthorendheid in het dagelijks leven nog beter in kaart te brengen, zijn nog meer deelnemers hard nodig. Immers, hoe meer mensen meedoen, hoe betrouwbaarder de daaropvolgende resultaten. Heeft u een hoorprobleem en bent u tussen 18 en 70 jaar? Of bent u goedhorend en in dezelfde leeftijdscategorie en wilt u uw steentje bijdragen aan onderzoek naar gehoor? Ga naar www.hooronderzoek.nl, daar kunt u zich namelijk direct inschrijven. We vragen u om een hoortest uit te voeren via internet en om onze online vragenlijst in te vullen. Dit alles kan van achter uw computer; u hoeft dus voor deelname niet naar VUmc te komen. Door onderzoek weten we meer, doe ook mee!

In het NL-SH onderzoek wordt onder andere gekeken naar relaties tussen diabetes en slechthorendheid.